higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

EKONOMIE N4

20 NOVEMBER 2019

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 7 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A

VRAAG 1

1.1	1.1.1	C		
	1.1.2	A		
	1.1.3	B		
	1.1.4	A		
	1.1.5	B		
			(5 × 2)	(10)
1.2	1.2.1	Waar		
	1.2.2	Onwaar		
	1.2.3	Onwaar		
	1.2.4	Waar		
	1.2.5	Waar		
			(5 × 2)	(10)
1.3	1.3.1	vervangende		
	1.3.2	geheel		
	1.3.3	produk		
	1.3.4	besluitnemings		
	1.3.5	opbrengs		
			(5 × 2)	(10)
1.4	1.4.1	gelyk		
	1.4.2	waarde		
	1.4.3	globalisering		
	1.4.4	Multinasionale maatskappye		
	1.4.5	gemiddelde veranderlike koste		
			(5 × 2)	(10)
1.5	1.5.1	C		
	1.5.2	E		
	1.5.3	D		
	1.5.4	A		
	1.5.5	B		
			(5 × 2)	(10)
				[50]

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B

VRAAG 2

2.1
- Prys van die produk
- Pryse van ander produkte
- Inkomste van verbruikers
- Bevolkingsgrootte
- Verbruikersvoorkeure (5 × 2) (10)

2.2
- Leefstyl:✓ Mense het verskillende leefstyle, daarom sal hulle nie dieselfde goedere en dienste aankoop nie.✓✓
- Ekonomiese status:✓ Dié wat meer geld het sal geneig wees om duurder goedere en dienste aan te koop as diegene wat arm is.✓✓
- Beroep:✓ Dié werk wat 'n mens verrig bepaal ook wat hy/sy moet aankoop bv. Waar daar 'n uniform by die werk gedra word.✓✓
- Ouderdom:✓ Soos 'n persoon verouder, verander dit wat jy koop ook.✓✓
- Selfbeeld:✓ Hoe 'n persoon hom/haarself beskou van binne bepaal ook wat om te koop of nie te koop nie.✓✓ (5 × 3) (15)

2.3 2.3.1 Oligopolie: Dit is 'n mark wat domineer word deur 'n klein hoeveelheid verkopers. (3)

2.3.2
- Die industrie word gedomineer deur 'n klein hoeveelheid groot firmas.
- Firmas verkoop identiese of gedifferensieerde produkte.
- Die industrie het beduidende hindernisse tot toegang. (3 × 2) (6)

2.4
- Vervangings
- Openbare opinie
- Wetgewing
- Verbruikeroorskot
- Kompenserende krag
- Pryselastisiteit van vraag (Enige 5 × 2) (10)

2.5
- Groot hoeveelheid klein firmas:✓ Nie een firma kan die prys op sy eie beïnvloed nie.✓
- Identiese produkte word deur alle firmas verkoop:✓ Produkte is homogeen.✓
- Vrye beweeglikheid:✓ Firmas is vry om die mark te betree of verlaat.✓
- Volmaakte kennis van pryse en tegnologie: Kopers het algehele inligting omtrent die produk. (Enige 3 × 2) (6)

[50]

Kopiereg voorbehou

VRAAG 3

3.1 3.1.1 Volmaakte mededingende mark
3.1.2 Volmaakte mededingende mark
3.1.3 Monopolie
3.1.4 Monopolie
3.1.5 Monopolie

(5 × 2) (10)

3.2 3.2.1 Onverskilligheidskromme 20 (2)

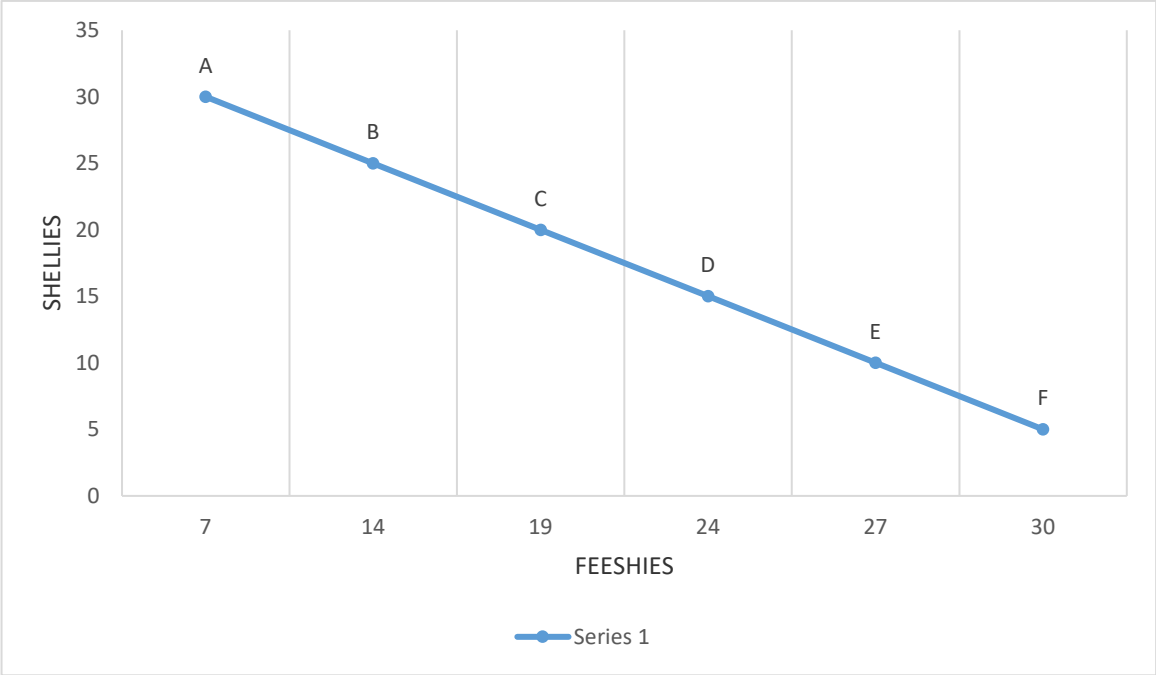
3.2.2 Begrotingslyn (2)

3.2.3 F (2)

3.2.4 Verbruikerskeuse en ewewigsteorie (2)

3.2.5 Ja,✓ die verbruiker sal kombinasie I kies aangesien alle kombinasies bo die kromme✓ verkies sal word bo die kombinasies langs of onder die kromme.✓✓ (4)

3.3

Toekenning van punte:

- Benoeming van Feeshies (7–30) op horisontale as: TWEE punte
- Benoeming van Shellies (5–35) op die vertikale as: TWEE punte
- Plot van kombinasies vir Feeshies en Shellies vir punte A-F en tekening van 'n kurwe/lyn op punte: SES punte

(10)

3.4 3.4.1 MI vir 15 eenhede = 75/15✓ = 5✓✓ en vir 16 eenhede = 80/16✓ = 5✓✓ (6)

3.4.2 Bv. 85 - 80 = R5 (2)

3.4.3 Verbruikersbesteding is wat huishoudings koop om in hul alledaagse behoeftes te voorsien. (2)

3.4.4
- Inkomste
- Rentekoerse
- Rykdom
- Verbruiker se verwagtinge
- Verspreiding van inkomste
- Ouderdomsverspreiding van die bevolking
- Belasting (Enige 4 × 2) (8)

[50]

VRAAG 4

4.1 4.1.1 Dit is 'n situasie wat voorkom wanneer hoeveelheid gevra gelyk is aan hoeveelheid voorsien.

4.1.2 Dit is waar geografiese faktore dit moeilik maak vir ander firmas om te begin of die mark te betree.

4.1.3 Dit is die skepping van nutsgoedere/produkte/goedere.

4.1.4 Dit is produkte wat ontwerp is vir 'n spesifieke ouderdomsgroep.

4.1.5 Situasie waar die firma volle kapasiteit in die langtermyn bereik het en nie verder kan groei nie.

(5 × 2) (10)

4.2
- Hoë werkloosheidskoers
- Onvoldoende opvoeding
- Swak gesondheid
- Probleme van misdaad
- Beperkte toegang tot ekonomiese geleenthede deur die armes. (5 × 2) (10)

4.3
- Volmaak elasties
- Volmaak onelasties
- Relatief elasties
- Relatief onelasties
- Eenheidselasties (Enige 3 × 2) (6)

4.4
- Prys van produk
- Pryse van ander produkte
- Pryse van hulpbronne wat in produksie gebruik word
- Aantal verskaffers
- Tegnologie (5 × 2) (10)

Kopiereg voorbehou

4.5 4.5.1 (a) 200 - 200 = 0
(b) 200 + 100 = 300
(c) 350 - 200 = 150
(d) 400 - 200 = 200
(e) 200 + 250 = 450

(5 × 2) (10)

4.5.2 350/23✓✓ = 15.2✓✓ (4)
[50]

VRAAG 5

5.1 Dit is 'n situasie wat voorkom wanneer 'n klein verandering in die prys van 'n produk 'n groot verandering in die vraag veroorsaak.✓✓

Die grafiek hier onder stel die volmaakte elastiese vraag voor:

(8)

- In volmaakte elastiese vraag, word die vraag kurwe as 'n horisontale reguit lyn, soos in bostaande grafiek aangedui, voorgestel.
- Van die grafiek kan daar interpreteer word dat teen die prys OP, vraag oneindig is, alhoewel 'n effense styging in die prys daartoe sal lei dat vraag sal daal tot nul.
- Weereens kan dit aangedui word dat teen prys P, verbruikers bereid is om soveel as moontlik van die produk te koop. (3 × 2) (6)
- Volmaakte elastisiteit vraag is 'n teoretiese konsep en kan nie toegepas word in die regte situasie nie. (2)

5.2
- Markbeperkings
- Tegnologiese beperkings (2 × 2) (4)

5.3
- Grond:✓ Alle natuurlike hulpbronne gebruik in die produksie van goedere.✓✓
- Arbeid:✓ Al die werk wat arbeiders en werkers uitvoer op alle vlakke van die organisasie.✓✓
- Entrepreneur:✓ Die individueel wat 'n idee vat en 'n wins probeer maak deur al die ander produksiefaktore te kombineer.✓✓
- Kapitaal:✓ Al die gereedskap en masjinerie wat gebruik word om produkte en dienste te produseer.✓✓ (4 × 3) (12)

5.4

KAPITALISME	SOSIALISME
• Daar is vryemarktoestande om innovasie en rykdom skepping aan te spoor. • Eiendom en besighede word besit deur individuele. • Nie besorg oor aandele nie. • Gedryf deur winsmotief.	• Daar is gesentraliseerde ekonomiese beplanning om ooreenstemming en gelyke geleentheid vir almal te verseker. • Die staat besit en beheer die hoofsaaklike middels van produksie. • Klem is op die herverdeling van rykdom van die ryk na die armes om gelykheid te verseker. • Geen dryfkrag aangesien die staat al die produksiefaktore besit.

(4 × 4) (16)

5.5 Gemengde ekonomie/Ekonomiese stelsel (2)
[50]

TOTAAL AFDELING B: 150
GROOTTOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou